

Văn hoá chữ i đống

Tác Giả: Nguy&#n H&#ng Qu&#c
Thứ Hai, 05 Tháng 4 Năm 2010 10:18

Ai cũng biết chữ i có nhiều hình thức. Hơn nữa, tôi có cảm tưởng, các hình thức này càng ngày càng đa dạng.

Trước, trong Từ điển Việt-Ban của Alexandre de Rhodes (1651), chữ có hai thể chữ i và chữ i mang; sau, trong *Đi Nam Quốc âm tự vựng* của Huỳnh Tịnh Của (1895), có thêm chữ i búi, chữ i rùa, chữ i lợn và chữ i thỏ; kèm theo một số thành ngữ như: chữ i nhó tách nũa, chữ i nhó gõ thoi; sau nữa, trong *Việt Nam tân tự điển* của Thanh Ngô (1952), thêm: chữ i bâng qu, chữ i vào mắt, chữ i tọc, chữ i vung, chữ i xúi hay chữ i xúi xúi.

Từ điển tiếng Việt

của Văn Tân (1963), ngoài một số hình thức chữ i trên, còn thêm: chữ i bóng chữ i gió, chữ i ch, chữ i đống, chữ i x. Nhiều như thế là trong *Việt Nam tự điển*

của Lê Văn Đức và Lê Ngọc Tr (1970) với một số kiểu chữ i mới, chữ a thay trong các từ điển trước: chữ i b, chữ i bông lông, chữ i đùa, chữ i khng, chữ i lén, chữ i tọt bắp, chữ i thm, chữ i th, chữ i trng, chữ i vãi, chữ i vng, và chữ i xiên chữ i xéo. Lê Văn Đức và Lê Ngọc Tr cũng liệt kê một số thành ngữ bít đũa bng ch ch i: Ch i cha không bng pha tiếng, ch i chó mng mèo, ch i l m nghe nhiều, ch i nhó chó ăn vĩa m m, ch i nhó m t gà, ch i nhó v t th t.

Ngoài ra, có nhiều từ họ c thành ngữ khá phổ biến ngoài đời nhưng không hiểu sao lại không có trong từ điển: chữ i cha, chữ i xéo, chữ i móc, chữ i leo, chữ i đông đống, chữ i té khói, chữ i không k p vu t m t, chữ i nhó vãi tr u, chữ i nhó tát n c (vào mắt), chữ i t t h t sen, chữ i tá l, chữ i tá l bùng binh, chữ i búa xua, chữ i t tung, chữ i t tung lung tàng, chữ i tùm lum tà la, chữ i sa s, chữ i cho t t đài, chữ i thng vào mắt, chữ i s i b t mép, chữ i nhó hát, v.v... (Tôi chó nhó đ c ch ng đó; b n nào biết đ c thêm ch hay thành ngữ nào khác, xin b sung giùm.)

Gn đng nghĩa (nhng nh h n) với chữ i là mng. Có mng nh c, mng m, mng tr, mng v n.

Văn hoá chữ i đờng

Tác Giả: Nguy&#n H&#ng Qu&#c
Thứ Hai, 05 Tháng 4 Năm 2010 10:18

S&#i ng t&# v&# ng đ&#i dào nh&# v&# y ch&# ng t&# vì c ch&# i khá ph&# bi&# n và r&# t đa đ&# ng &# Vi&# t Nam. Không có gì đáng ng&#c nhiên khi h&# u h&# t các h&#c gi&# đ&# u đ&# ng ý v&# i nhau: ng&#&#i Vi&# t Nam ch&# i nhi&# u. M&# t s&# ng&#&#i còn nói thêm: Ng&#&#i Vi&# t không nh&# ng ch&# i nhi&# u mà còn ch&# i hay n&# a.

Trong cu&# n *Ngôn ngữ và thân xác*, xu&# t b&# n t&# i Sài Gòn năm 1968, Nguy&# n Văn Trung bàn nhi&# u v&# hi&# n t&# ng ch&# i t&# c c&# a ng&#&#i Vi&# t Nam, trong đó ông nêu lên m&# t nh&# n xét táo b&# o:

“Có &# không có dân &# nào trên th&# gi&# i v&#ng &# c, ch&# i &# c nhi&# u và hay nh&# dân &# c Vi&# t Nam. Đó là m&# t h&# n &# ng r&# t ph&# thông trong ngôn ngữ h&# ng ngày và cũng r&# t phong phú vì g&# m r&# t nhi&# u &# i v&#ng &# c, ch&# i &# c, s&# đ&# ng r&# t nhi&# u ch&# t l&# u khác nhau đ&# xây đ&# ng câu ch&# i, nh&# ng cũng nh&# m r&# t nhi&# u ý nghĩa, k&# c&# ý nghĩa tôn giáo. Do đó, v&#ng &# c, ch&# i &# c là m&# t v&# n đ&# quan tr&# ng đòi h&# i m&# t công trình kê khai có h&# th&# ng đ&# gi&# i thích khoa ch&# i &# c c&# a ng&#&#i Vi&# t Nam.”

Nhà văn Võ Phi&# n thì có hai bài *“Ch&# i”* và *“Ch&# i &# c”*, cũng xu&# t b&# n tr&# c 1975, sau, in &# i trong t&# p Tu&# bút 1, do Văn Ngh&# xu&# t b&# n t&# i California năm 1986; trong đó, cũng gi&# ng Nguy&# n Văn Trung, ông cho ng&#&#i Vi&# t không nh&# ng ch&# i nhi&# u, ch&# i t&# c mà còn ch&# i hay n&# a.

Hay đ&# n đ&# , theo Võ Phi&# n, th&# i Pháp thu&# c, tr&# c năm 1945, có m&# t nhà nghiên c&# u ng&#&#i Pháp, sau khi đ&# c m&# t t&# p truy&# n c&# a Thanh T&# nh, th&# y trong đó có nhân v&# t ch&# i nhau h&# p đ&# n quá, đã nh&# Thanh T&# nh giúp tìm tài li&# u đ&# vi&# t v&# ngh&# thu&# t ch&# i b&# i c&# a ng&#&#i Vi&# t Nam. Cũng theo Võ Phi&# n, sau này, cu&# i th&# p niên 60, linh m&# c Tr&# ng Đình Ho&# đã so&# n h&# n m&# t lu&# n án ti&# n sĩ v&# ý nghĩa c&# a cái ch&# i Vi&# t Nam t&# i m&# t tr&# ng đ&# i h&# c &# Paris.

Mà, th&# t ra, không c&# n nghe các h&#c gi&# . Ch&# b&# ng kinh nghi&# m b&# n thân, có &# ai trong chúng ta cũng th&# y đ&# c đ&# u đó. N&# u &# Tây ph&# ng (tôi không dám nói các n&# c Phi châu hay Á châu khác, nh&# ng n&# i tôi ch&# a t&# ng s&# ng nên không bi&# t), ng&#&#i ta v&# n ch&# i th&# và ch&# i t&# c, tuy cũng thô t&# c và thô b&# o, nh&# ng th&# ng ng&# n g&# n, &# Vi&# t Nam, ch&# i th&# ng khá dài và dai, có khi c&# ti&# ng hay nhi&# u ti&# ng đ&# ng h&# . Ch&# i liên t&# c, r&#ng r&#.

H&# i nh&# , s&# ng &# mi&# n quê, tôi th&# ng nghe nhi&# u ng&#&#i ch&# i nh&# th&# . Gi&# n con: ch&# i. Gi&# n ch&# ng: ch&# i. Gi&# n hàng xóm: ch&# i. Ch&# ng ngo&# i tình, ra tr&# c sân nhà hay có khi ra h&# n ngoài đ&# ng, ch&# i: *“Ph&# i chi con đó có b&# n vú, hai l. thì mi mê cũng đáng; đ&#ng này nó cũng ch&# có hai vú, m&# t l. nh&# tau thì &# i sao mi &# i b&# v&# b&# con mà đi theo cái con đ&# đó h&# cái th&# ng m&# t*

Văn hoá chòi đờng

Tác Giả: Nguy&#n H&#ng Qu&#c
Thứ Hai, 05 Tháng 4 Năm 2010 10:18

nåt måc då chåkia?". Đåu bång đå cũng låi chång ra chåi: "Tau đå bå o đång råi, våy mà cå lån xå vào đåi låt quån ngåi i ta ra mà ... (đå ý đå c bå!)... i cái thång måc toi måc då chå, cái thång đå xåm đå cå kia, có gåi i thì chå u cå nhå đåu đå nhå bà nå!"

Trong văn håc, ngåi i chåi nhiåu nhåt có lå là Chí Phåo cåa Nam Cao:

"Hån våa đåi våa chåi. Bao gåi cũng thå, cå råu xong là hån chåi. Båt đåu chåi tråi. Có hå gì? Tråi có cåa riång nhà nào? Råi hån chåi đåi. Thå cũng chång sao: đåi là đåt cå nhång chång là ai. Tåc mình, hån chåi ngay đåt cå làng Vũ Đåi. Nhång cå làng Vũ Đåi ai cũng nhå: "Chåc nó tråi mình ra!" Không ai lên tång cå. Tåc thåt! Thå này thì đåt thåt! Tåc chåt đå đåc måt! Đå thå, hån phåi chåi cha đåa nào không chåi nhau våi hån. Nhång cũng không ai ra đåu. Må kåp! Thå thì có phåi råu không? Thå thì có khå hån không? Không båt đåa chåt må nào đå ra thân hån cho hån khå đån nông nåi này? A ha! Phåi đåy, hån cå thå mà chåi, hån chåi đåa chåt må nào đå ra thân hån, đå ra cái thång Chí Phåo! Hån nghån rång vào mà chåi cái đåa đå đå ra Chí Phåo. Nhång mà båt đåa nào đå đå ra Chí Phåo? Có tråi mà båt! Hån không båt, cå làng Vũ Đåi cũng không ai båt..."

Chí Phåo hay chåi. Nhång Nam Cao không cho båt là hån chåi hay hay không. Chúng ta cũng không có "vån bån" låi chåi cåa hån đå tå mình đánh giá. Nhång låi chåi cåa vå trång Thi, hàng xóm cåa Pha trong

"Båc đång cång" cåa Nguy&#n Công Hoan thì

hay thåt:

"Làng trên xóm då i! Bên sau phía trå c! Bên ngå c bên xuôi! Tôi có con gà mái xám nó så p ghå , nó låc ban sáng, mà thång nào con nào å gån đåy mà qua, đåa å xa mà låi, nó day tay måt, nó đåt tay trái, nó båt måt cåa tôi thì buông tha nó ra, không thì tôi chåi cho đå i !"

Chåm cha đåa båt gà nhà bà! Chåu hôm qua bà cho nó ăn håy còn, sáng hôm nay, con bà gåi håy còn, mà bây gåi mà đå båt måt. Mà muån sång mà å våi chång våi con mà, thì mà buông tha thå bå nó ra, cho nó vå nhà bà. Nhå c bång mà chåp chåm, thì bà đåo thång tam đåi đåi nhà mà lên, bà khai quåt san bång ngũ đåi låc đåi nhà mà lên. Nó å nhà bà, nó là con gà, nó vå nhà mà nó bån thành cú thành cáo, thành thån nanh đå må, nó må chång må con, må cái nhà mà cho mà xem. å cái thång chåt đåm, cái con chåt xåa kia! Mà mà gåi t gà nhà bà, thì måt ngåi i ăn chåt måt, hai ngåi i ăn chåt hai, ba ngåi i ăn chåt ba, mà xuång âm phå mà bå quå så thån linh rút ruåt ra, å cái thång chåt đåm, cái con chåt xåa kia å !"

Cũng vå đå tài måt gà nhå thå, tôi còn nghe måt bài vån chåi gån nhå là vå. Cũng vån cũng đåu, cũng ngân nga và cũng tråm bång; nhiåu câu chå y nhå hai đån vån trên cåa Nguy&#n

Văn hoá chòi đờng

Tác Giả: Nguyễn Hồng Quốc
Thứ Hai, 05 Tháng 4 Năm 2010 10:18

Công Hoan:

Tí cha mạy
Cái đũa đen lòng xanh cút
Mít súp mo nang
Rình ngang rình ngũa
Bít gà cũa bà

Nhà bà
Nó là gà xít ng gà thút
Vít nhà mạy
Nó là thến nanh xanh, mít đũa
Nó mít mít mạy

Nhà bà
Nó là gà gúm gà hoa
Sang nhà mạy
Nó là ác cũa ác thú
là cú là cáo
là báo là hổ
Vít cũa nhà mạy
Giày cũa nhà mạy. (1)

Hu, ngòi ta cũng nghe nhòng tiòng chòi nhò vòy. Có khi có bài bòn và vòn điòu du đòng hòn:

"Cao òng ò đũa, cao òng ò khò, cũa ò gia tông cũa ông, cũa bà, cũa cha, cũa mít, chú bác, anh em, hũa nũa, hũa ngoũa, xa gũa ân ái, hũa gái hũa trai, đũa òi âm phũa đũa mũ mà lên, trên thiên đàng xũa p hàng mà đi xuông, bay hãy vén mái tai, gài mái tóc đũa ng chũa ng tai lên cho rõ, chũa ng cũa a ngỗ cho cao, chũa t hàng rào cho thũa p đũa mà nghe tao chũa òi đây nè:

Tau chũa òi cho tan nát tông môn hũa hàng cái quân khũa n kũa p, cái quân vô hũa u kũa đũa òi đã ăn hũa t cũa a tau bũa y con gà xám, tám con gà vàng. Bay ăn chi mà ăn ác nhũa n ác nghũa p, ăn mít tũa n mít t chũa c rũa òi con gà. Bay ăn cho chũa ng bay sũa, cho con bay kinh, bay ăn cho ngũa mít u sũa p đình,

Văn hoá chữ i đờng

Tác Giả: Nguyễn Hoàng Quốc
Thứ Hai, 05 Tháng 4 Năm 2010 10:18

cho mẹ cha bay ch t h t đ m t mình bay ng i đó mà ăn. Đ cái quân ăn chó c lông, ăn h ng c h t. Cái quân không s tr i đánh thánh đâm... bay ăn m n rằng mà h t ch c r i con gà?"
(2)

mi n Trung, h i nh , tôi đ c nghe m t bài văn ch i m t gà khác v i bài v a k . Ch nh loáng thoáng m t s câu:

T cha nó
Cái th ng ăn c p
Nó b t con gà vàng khoan c
con gà n khoan lông
nó n u n i đ ng
nó n u n i đ t,
nó ăn t đ t
nó tr t x ng quai
nó lòi b n h ng
mà nó c t ng vô m m
cái m m th i m m tha
m m ma m m qu
m m đ m m chó
T cha nó!

H u h t các i ch i trên đ u không nh m vào m t đ i t ng c th nào c . Ch i nh th g i là ch i đ ng (hay ch i đ ng đ ng, ch i tr ng, ch i kh ng).

N u hi n t ng ch i đ ng nh th t ng ph bi n n nông thôn, thì, thành th , nó có v th a th t h n. M c đ thành th hoá càng cao, nó l i càng th a th t. Lúc y, chúng ta th ng nghe nh ng ti ng ch i th hay ch i t c nh ng l i hi m khi nghe nh ng bài văn ch i lê thê, v n về và vu v nh tr c.

Nh ng ch i đ ng có ch t h n không?

Không. Nó không ch t. Nó ch bi n t ng. Nó “bác h c hoá”, xu t hi n trên báo chí; và g n đây, đ c “hi n đ i hoá”, xu t hi n trên m ng. Có c m t ng m t s ng i m website hay blog

Văn hoá chửi đổng

Tác Giả: Nguyễn Hoàng Quốc
Thứ Hai, 05 Tháng 4 Năm 2010 10:18

chửi đổng làm mất mặt vì c: chửi đổng. Chửi hốt ngẩng mày này đổng ngẩng mày khác. Cãi chửi bằng qu, vu vơ, không khổng. Nhổ nhổ ng tiếng sủa đổng oổng cửi a nhổng con chó đổng. Xin nói ngay: Hình tẩng và chửi “sủa” mày không phải cửi a tôi. Có ngẩng mày dùng nhổ thối rũi. Không phải là dùng cho ngẩng mày khác. Mà là tẩng nhổ n cho chính hẩng: Hẩng thích sủa gâu gâu. Gẩng nhổ ngày nào cũng vẩng vài câu gâu gâu. Ngẩng mày khác trách, hẩng trẩng lẩng mày tẩng cách thẩng nhiên: Thích, hẩng cửi sủa. Và hẩng a: sẩng còn sủa a tẩng p, dài dài. Ai chửi, mẩng c kẩng: “Chửi sao!”

Nói nhẩng là đổng doẩng.

Nghe nhổng ngẩng lẩng chửi mẩng t gẩng ngày xẩng a, thẩng y vui. Nhổng ng nghe nhổng ngẩng lẩng đổng doẩng nhẩng thẩng trên mẩng ng, chẩng thẩng y thẩng m.

Bẩng n có nghĩ vẩng y không?

Chú thích:

1&2: Hai bài này tôi đổng đổng đổng đổng đổng, đã lâu, nhổng thuổng c lồng, nhổng ngẩng lẩng không nhổng xuổng t xổng. Bẩng n đổng c nào biẩng t, xin chẩng giùm. Xin cảm ẩng n trẩng c.

trích từ "Văn hóa chửi mổng" trên Thanh Niên online :

Thẩng t ra thì văn hóa chửi cũng không phải là đổng c sẩng n quá đổng c đổng c đổng c a ngẩng mày i Viẩng t. Bẩng sẩng thi tẩng u thuyẩng t hoành tráng Tam quẩng c chí đã kẩng rẩng t kẩng vẩng chuyẩng n khi dàn trẩng n đánh nhau các bên rẩng t hay sẩng đổng ng mẩng t loẩng i quân khá đổng c biẩng t, đổng y là nhổng ng "mẩng thẩng". "Mẩng thẩng" thẩng ng chẩng n nhổng ng ngẩng mày i giẩng ng tẩng t, ngẩng đổng u chẩng c chẩng n phẩng i cong cẩng n, đổng ng ngay ẩng hàng đổng u gẩng to nhổng ng lẩng i xẩng mẩng ng đổng i phẩng ng. Khổng ng Minh Gia Cát Lẩng ng cẩng a nhà Thẩng c đã tẩng ng đích thân đánh đá mổng ng chẩng t Tẩng đổng Vẩng ng Lăng cẩng a nhà Ngẩng y. ẩng Ukraine hiẩng n tẩng i có cẩng cuẩng c thi chửi đổng c tẩng chẩng c hàng năm có mẩng c đích đổng thanh niên làm quen vẩng i văn hóa chửi cẩng a dân tẩng c và nâng cao tình yêu nẩng c. Cuẩng c thi chửi đổng c tẩng n hành theo hình thẩng c hai ngẩng mày i bẩng c ra sẩng đổng u, lẩng n lẩng t chửi nhau

Văn hoá chữ i đ̄ng

Tác Giả: Nguy&#n H&ng Qu&c

Thứ Hai, 05 Tháng 4 Năm 2010 10:18

và b&t c& ai mu&n đ&u có th& tham gia. Ng&& i đ& thi có th& trích đ&n nh&ng câu nói t& văn h&c c& Ukraine bao hàm các câu ch&i r&a đ&m màu s&c dân t&c. Ng&& i th&ng cu&c là ng&& i có v&n t& v&ng phong phú.&&

Cách ch&i thay đ&i r&t nh&u, tùy theo vùng m&n văn hóa. Ngay c& ã Vi&t Nam, ng&& i B&c có cách ch&i khác ng&& i Trung, ng&& i Trung ch&i khác ng&& i Nam. Tuy nhiên, ngày nay, nh&u khi ng&& i ta quá ã m&ng "ngh& thu&t" ch&i, công c& ch&i, ng&& i ta ch&i ch& c&t đ& ch&ng t& mình ch&i g&i, ng&& i ta nói mát, nói m&a, nói xéo ng&& i khác dù ng&& i đó ch&ng làm gì mình – ch& c&t đ& s&&ng mi&ng mà không h& nghĩ đ&n tác đ&ng đ&c đ&a c&a "t&i nói-đ&i máu". Bàn v& văn hóa ch&i s& luôn là m&t đ& tài thú v& và ch&c h&n cũng s& gây nh&u tranh cãi.